

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četertleta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 18. septembra 1861.

Povabilo k izpraševanju v živinozdravilski šoli.

Šolsko leto v živinozdravilski šoli ljubljanski je končano in očitne preskušnje učencov se bojo začele prihodnji teden v šoli na spodnjih Poljanah, in sicer

v ponedeljek 23. dan t. m. dopoldne iz anatomije in fizijologije, popoldne iz kirurgije (unanjih bolezin) in operacij; izpraševal bo učnik gosp. Skale, —

v torek 24. dan t. m. dopoldne iz botanike za živinozdravnike; izpraševal bo učnik gosp. And. Fleišman, —

v sredo 25. dan t. m. dopoldne iz ozdravljevanja bolezin, sodniškega živinoznanstva in ogleda mesa, popoldne iz živinoreje in porodostovja; izpraševal bo vodja in učnik te šole dr. Bleiweis.

Iz vseh nauk se bo izpraševalo v slovenskem jeziku kakor se je učilo skozi leto vse tudi po slovensko. Izpraševanje se bo začelo vsaki dan dopoldne ob 9. uri in bo terpelo do 12. ure, — popoldne pa ob treh.

Vsak, komur je mar zvedeti, kaj se učenci v tej čisto domači šoli učijo in koliko se naučijo, je prijazno povabljen poslušat priti. *)

C. kr. kmet. družba v Ljubljani 10. sept. 1861.

Kopriva in nje hvale vredne lastnosti.

„Kopriva ne pozebe“ — pravijo pri nas, kadar hočejo reči, da malopridnega človeka ne bo konec. Kopriva je tedaj po tem pregovoru kot malopridna stvar zaničevana. Al to je čisto napak misel. Da ne omenjemo družih dežel, pogledjmo le v Švedsko, in vidili bomo, da tam koprive sejejo kakor pri nas deteljo za govejo klajo in obsejajo ž njo cele njive, posebno take, kjer je slaba zemlja, da ne rodi rada drugega kaj. Skušnje teh dežel nam kažejo sledeče dobre lastnosti koprivne:

1. Kopriva je zgodnja klaja spomladi, ko še vse druge rastline niso za rabo in vendar živina že po zeleni kermi hrepeni; živina se je kmali privadi, pa jo potem prav rada žre. 2. Koprivi je tudi najslabša zemlja všeč, raste rada na groblji in v kamnitih tléh, če ima le za dva palca dobre persti in sonca nekoliko. Koprive ne zatara ne moča ne suša, ne mraz ne merčes, ne potrebuje ne obdelovanja ne gnojenja; če jo pa obdeluješ in gnojiš, ti obilno poverne oboje. 3. Če se krave s koprivami kermijo, dajo obilo in mastnega mleka; sirovo maslo (puter) je lepo rumeno in boljega okusa, kakor po drugi klaji. Na Francozkem obrajtajo prevelejsko maslo pred vsem drugim najbolj, ker v prevelejski okolici pogostoma koprive redé, s katerimi krave kermijo. 4. So koprive neizrečeno zdrava klaja živini. Živina se po koprivah jako zredi in je vesela; Švedci še celo terdijo, da krav, ktere so se spomladi s koprivami kermile, se ne loti lahko kaka bolezin. Zato gré koprivi pravica, da je klaja in zdravilo ob enem. Švedci pokladajo živini koprive,

ktere po celi deželi po njivah pridelujejo, sirove ali pa kakor senó suhe, ter jih med rezanco režejo, ali pa med slamo in senó mešajo. Pozimi jih pariyo z drugo klajo in jim pridenejo perišče soli, ali pa jih zvečer s kropom popariyo, pusté poparjeno klajo čez noč v škafih, da se dobro razmoči, in take dajejo zjutraj živini, ktera jih neizrečeno rada žre. Če se pa vidi, da krave, dokler niso te kerme popolnoma vajene, prehudo dristajo, kakor spomladi sploh skoraj po vsaki zeleni klaji rade dristo dobijo, naj se jim primeša več slame ali rezance.

Koprive se prav lahko zaredé na dvojno vižo: ali po semenu ali pa se mladike od močnih korenin odrežejo in mesca kimovca po prekopani ali preorani njivi posadé. Tako s koprivo posajena in obdelana njiva se zná naslednje leto mesca vélicege travna, rožnika ali vélicege serpana kositi, zakaj kopriva naglo raste, in se ne smé pustiti, da bi se postarala in olesénila, sicer bi je živina tako rada ne jéla.

Kopriva se seje po navadi v jeseni, skoz celo zimo, če je le toplo in lepo vreme, ali pa spomladi, če se je seme okoli mesca vélicege serpana pred to leto od velicih in močnih koprivnih germov nabralo. Seje se pa kopriva ravno tako kakor nemška detelja in naj se potem lahko zavleče. Od te posetve pa ne pričakuj koj prvo leto veliko pridelka, k večemu jo znaš kakor sternašnico v jeseni enkrat pokositi. Koprivna posetev se skor ravno tako glešta kakor njiva z nemško deteljo obsejana; pognoji se ji spomladi kakor tej s preležano ilovico, šuto, hojevim ali smrečjim špičevjem, drobnim kravjekom, listjem, med katerim ji pa jelševo najbolj tekne itd. Če so koprive tû in tam prerredke iz zemlje pririle, se morajo goli in prazni plazi z drugim frišnim semenom obsejati in rahlo podkopavati, ali pa koprive pustiti, da seme napravijo in se otresejo, da se koprive bolj zgosté, kar tudi pripomore, da se bolj ukoreninijo in bolj močne postanejo.

Kmetiške gospodinje dobro poznajo vrednost kopriv in jih rabijo spomladi za rejo perutnine, kakor tudi za klajo goveje živine, vendar le se kmetje sploh nočejo poprijeti, da bi svoje njive ali pa saj kak kos svojega večidel zapuščenega verta s koprivo obsejali ali obsadili, ampak stikujejo spomladi v okolici in daljavi po koprivi, kar jim dovelj časa in stroškov prizadene, vendar jih le veliko skup ne spravijo. Ako bi pa le za nje posetev na verte nektere sežnje svetá odločili, bi jih lahko za domačo rabo obilo pridelali, in če bi se pri malem o koristi koprive prepričali, bi se je tudi bolj na debelo pridelovati poprijeli, temveč pa, ker se tudi iz njih lakna dajo pletenine in vervi in enake druge reči plesti in še celo papir napravljati.

Nieseman, vertnar.

Svarilo našim gospodarjem.

* Kako nevarno je se oskruniti s kervjo take živine, ki je zbolela ali poginila za vrančnim prisadom (rumenim ali črnim ovčičem ali sajovcem), se je pokazalo spet te dni. Nek kmet za Št. Vidom nad Ljubljano je

*) Naj bi prišli tudi tisti, ki še zmiraj mislijo, da je slovenski jezik reven ubožec; slišavši nauke cele medicine in kirurgije v slovenskem jeziku bojo morebiti vendar svojo pomoto spoznali in spokorili se. Vred.